

GAMTOS PAŽINIMAS, NAUDOJANT „MOKYMASIS ŽAIDŽIANT“ STRATEGIJĄ

Ramunė Vėželytė

Vilniaus lopšelis-darželis „Vėrinėlis“, Lietuva

El.paštas: ramunewe@gmail.com

Ivadas

Priimdamos visuomenės, technologijų pokyčius ikimokyklinės įstaigos aktyviai tobulina įstaigos ugdymo programas, aplinką grupėje, įstaigoje ir už jos ribų. Atsižvelgdami į šiuolaikinių vaikų ugdymosi aspektus, mokytojai taiko novatoriškas pedagogines strategijas, galinčias vaiką mokyti žaidžiant. Mokydamiesi žaisti vaikai greičiau lavėja, žaidimai skatina jų sensorinę, motorinę, socialinę, pažintinę raidą, ugdo mąstymą, atmintį, dėmesį, fantaziją, kūrybiškumą, iniciatyvą, savarankiškumą ir pasitikėjimą savimi (Vėželytė, 2006). Žaisdami gamtinėje aplinkoje ikimokyklinukai mokosi aktyviai veikti, pažinti, patirti, atrasti, kurti.

Šiuolaikiniams vaikams mokytojas turi tapti autoritetu, suteikiantis saugumo ir aiškumo jausmą. Pasitelkęs kūrybiškumą, savitumą, humorą ir pagarbą vaikui, mokytojas motyvuoja ugdytinį ne tik saugiai jaustis informacijos sraute, bet ir tikslingai sužinoti, suprasti, kas vyksta aplinkui, t. y. žaidžiant išmokyti kelti asmeninius tikslus, klausimus, tyrinėti, rinkti kūrybiškus veiklos būdus, novatoriškas priemones, naudotis informacinėmis technologijomis, samprotauti apie tai, ko išmoko, dalintis žiniomis su kitais, kurti, numatyti tolesnės savo veiklos žingsnius. „Mokytis žaidžiant“ strategija skatina išsiugdyti šiuolaikiniams vaikams reikalingų gebėjimų: mokėti mokytis, valdyti informaciją, komunikuoti, gebėti adaptuotis, būti lanksčiam, dirbti komandoje, mokėti savo patirtį naudoti ir pritaikyti naujai išskylančiose mokymosi ar gyvenimiškose situacijose.

Praktinė veiklos patirtis

Pasitelkęs mokytis žaidžiant strategiją, mokytojas tikslingai paruoštoje gamtinėje aplinkoje (grupėje, įstaigoje, už jos ribų), motyvuotai, žaismingai sužadina ikimokyklinuką veikti, tyrinėti, kritiškai mąstyti, kurti, atrasti, patirti nuotykius, spręsti problemas, ieškoti informacijos, komunikuoti, veikti kartu kaip viena komanda.

Projektas „Lietuvos krašto vanduo“

Projekto tikslas – domėtis vandens savybėmis, plėsti žinias apie Lietuvos krašto telkinius, kaupti patirtį aktyviai žaidžiant, įtraukti bendruomenę į tyrinėjimus, kūrybos procesą.

Projekto pagrindiniai ugdymo(si) metodai, būdai: sudominimas, susitarimai (taisyklių kūrimas, laikymasis), **žaidimai**, diskusija, stebėjimas, tyrinėjimas, eksperimentavimas, **iššūkis**, informacijos paieška įvairiuose šaltiniuose, problemų sprendimas (individualiai ar komandoje), reprezentacijos (Power point) kūrimas (kartu su šeima) ir pristatymas, darbinė, praktinė, kūrybiška veikla, išvykos, ekskursijos, refleksija.

Vanduo garuoja

Tema. Debesų stebėjimai: kamuoliniai (liūtiniai), sluoksniuoti, plunksniniai, jų pavidalai, judėjimo būdai, padėtis aukštyje, formos ir kt.

Tema. Vandens ciklas: debesys – žemė – jūra – debesys. Vanduo krintantis iš debesų – dulksna, sniegas, šlapdriba, kruša; iš oro: rasa, rūkas, šarma, šerkšnas. Lietuvos krašto jūra – marios – upės – ežerai – pelkės – šaltiniai (versmės – šiltosios, šaltosios, mineralinis, gėlas).

Vanduo gyvybei palaikyti

Tema. Vanduo ir žmogus.

Tema: Lietuvos vandens paukščiai (pilkasis garnys, antis, gulbė ir kt.) ir vandens gyvūnai (bebrai, ūdros, ruoniai, ondatros).

Tema: Lietuvos žuvis (karpis, sterkas, šamas, lydeka, ešerys, ungyris ir kt.), vandens vabzdžiai (žirgeliai, čiuožikai, uodai, lašalai) ir kiti gyvūnai (varlė, dėlė, sraigės, geldutė, vėžys, angis).

Tema: Lietuvos krašto augalai (spanguolė, vandens lelija, nendrė, pajūrinė našlaitė ir kt.).

Vandens moksliniai laboratoriniai tyrimai

Tema. Su kuo maišosi, su kuo ne (pvz., aliejus), kas susigeria, kas ne.

Tema. Kas skęsta, kas plūduriuoja (pvz., „Kodėl apelsinas neskęsta?“ ir pan.).

Tema. Vandens tarša, žemė be vandens – dykuma (pvz., vandenį indelyje laikyti ant radiatoriaus, ant palangės tiesioginių saulės spindulių, pavėsyje ir pan.).

Tema. Augalai vandenyje, žemėje, be vandens.

Vandens kūrybinės dirbtuvės

Tema. Piešimas natūraliomis daržovių, vaisių sultimis.

Tema. Piešimas ant asfalto – stebėti ar išdžiūna, nuplauna lietus.

Tema. „Spalvingi ledo varvekliai“, „Ledo tapyba“ ir pan.

Tema. Vanduo ir žemė (smėlis, molis, žvyras, durpės, gipsas).

Apibendrinimas

Dalyvaudamas projekte „Lietuvos krašto vanduo“, ikimokyklinukas mokosi žaisdamas. Per sąlytį su vandeniu vaikas plečia, turtina patyrimą, įgyja naujų žinių apie vandenį, gyvūnus, augalus ir pan.; ugdosi kalbėjimo, skaitymo, rašymo raiškos ir komandinio darbo gebėjimus, bando valdyti informaciją, kūrybiškai spręsti problemas, priimti pokyčius, prisitaikyti prie situacijų ir užduočių, pasirengti mokymuisi mokykloje.

Svarbus vaidmuo tenka ir mokytojui: turi aiškiai suformuoti užduotis, jas paskelbti (vaikams, tėvams – informacinėje lentoje, grupės *facebook* paskyroje); sužadinti vaikų poreikį arba pasirengimą ieškoti, tyrinėti, atrasti (rinkti duomenis įvairiuose šaltiniuose, apdoroti ir pateikti atsakymus); stiprinti kalbinius (tiksliai įvardinti ką surado, išmoko) ir viešojo kalbėjimo gebėjimus; suteikti laisvės (aktyviai ieškoti, tyrinėti, kurti), saugumo (aiškiai išsakyti taisykles, jų laikytis), kūrybiškumo (numatyti įvairias užduočių atlikimo alternatyvas), įvairovės (veiklos, priemonių), savarankiškumo ir svarbiausia kurti tinkamą atmosferą (pažinti ir palaikyti pagarbius santykius su visais grupės vaikais, skatinti pageidaujamą elgesį, pripažinti, padrausinti ir teikti grįžtamąjį ryšį).

Literatūra

- Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas (2014). Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras.
- Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa (2014). Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras.
- Vėželytė R. (2006). Žaidimų panaudojimo terapinis efektyvumas priešmokyklinėse grupėse. Kn.: Priešmokyklinis ugdymas: patirtis ir lūkesčiai (respublikinės mokslinės – praktinės konferencijos straipsnių rinkinys). Kaunas, p. 179–181.

Summary

NATURAL SCIENCE TEACHING THROUGH „LEARNING THROUGH PLAY“ STRATEGY

Ramunė Vėželytė

Vilnius Nursery-Kindergarten "Vėrinėlis", Lithuania

Through the use of creativity, original thinking, humour, and respect for the child, modern teachers motivate learners to seek knowledge, learn, and make sense of what is happening in nature.

By way of playing in a dedicated natural environment, preschoolers learn to set personal goals, pose questions, explore, find creative and innovative ways of doing things, use information technology, reason about what they have learned, share knowledge with others, create, and plan a further course of action.

Keywords: natural science, learning by playing, action strategy.